Konumumu ve Yönümü Bilirim

Konum • Ana yönler • Ara yönler • Yön bulma

Neredeyim? Hangi taraftayım?

Konum, bir varlığın bulunduğu yerdir. **Yön**, bir yerin başka bir yere göre hangi tarafta olduğunu anlatır. “Kütüphane okulun doğusundadır.” dediğimizde okulu başlangıç noktası alırız.

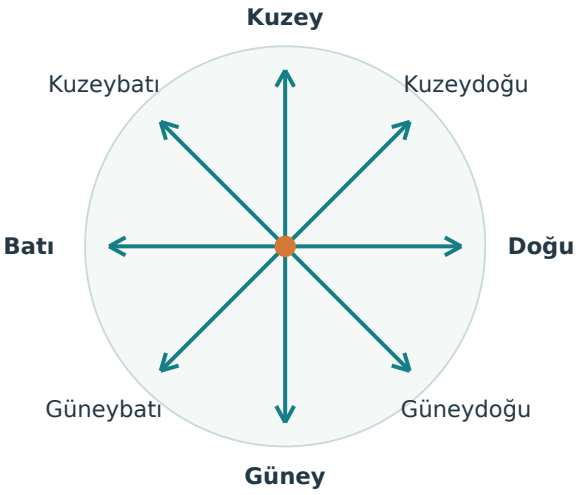

Yönlerin adları

Ana yönler: Kuzey, güney, doğu, batı.

Ara yönler: Kuzeydoğu, kuzeybatı, güneydoğu, güneybatı.

Ara yönler, iki ana yönün arasında yer alır.

Yönümüzü nasıl buluruz?

Güneş: Yaklaşık olarak doğudan doğar, batıdan batar. Yüzümüz doğuya dönükken solumuz kuzey, sağımız güney, arkamız batıdır.
Pusula: Kuzeyi gösteren ucu belirleyerek diğer yönleri buluruz. Pusulayı metal eşyalardan uzak tutarız.
Kutup Yıldızı: Türkiye’den bakıldığında kuzey yönünü bulmaya yardımcı olur.
Navigasyon: Konumumuzu ve gideceğimiz yere ulaşma yolunu gösteren teknolojilerden yararlanır.

AKLIMDA KALSIN

Ağaçlardaki yosun, karınca yuvası veya bina kapısı tek başına güvenilir bir yön göstergesi değildir. Yön bulurken pusula ve harita gibi araçlardan yararlanırız.

BİLGİ NOTU: Bir yerin yönünü söylerken başlangıç noktamızı belirtiriz: “Park, okulun batısındadır.”

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Doğada Yönümü Nasıl Bulurum?

Güneş • Gölge • Kutup Yıldızı • Yardımcı ipuçları

1. Güneş’ten yararlanırım

Güneş yaklaşık olarak doğudan doğar, batıdan batar. Doğuş ve batış noktaları mevsime göre değiştiği için bu yöntem yaklaşık yön verir. Sabah yüzümü Güneş’in doğduğu tarafa dönersem arkam batı, solum kuzey, sağım güney olur. **Güneş’e doğrudan bakmam.**

2. Çubuk ve gölgeyi gözlemlerim

Bir yetişkinle açık ve düz bir yerde çalışırım. Çubuğu yere dik yerleştirir, gölgesinin ucunu işaretlerim. Yaklaşık 15-20 dakika sonra yeni ucu işaretlerim. İlk işaretten ikinciye çizilen çizgi yaklaşık **batı-doğu** doğrultusunu verir. İlk işaret batı, ikinci doğu tarafındadır. Batı solumda, doğu sağımdayken önüm kuzeydir.

Yaklaşık yön • İşaretler gölge ucunun iki farklı konumudur.

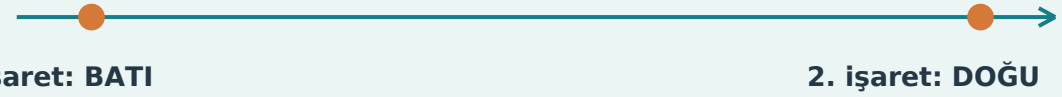

1. işaret: BATI **2. işaret: DOĞU**

3. Gece Kutup Yıldızı’nı bulurum

Türkiye’de açık bir gecede **Kutup Yıldızı** kuzey yönünü bulmaya yardımcı olur. Büyükayı’nın kepçe biçimindeki kısmının dış kenarındaki iki yıldız arasındaki uzaklığı, kepçenin açık tarafına doğru yaklaşık beş kat uzatınca Kutup Yıldızı’na ulaşırız. Gökyüzü gözlemini bir yetişkinle yaparız.

4. Doğadaki diğer izleri dikkatle değerlendiririm

Yosun: Nemli ve gölgeli yüzeylerde daha çok gelişir; her zaman kuzeyi göstermez.
Karınca yuvası: Girişinin yönü tür ve çevre koşullarına göre değişebilir; kesin yön vermez.
Bu izleri tek başına kullanmayız. Yönümüzü pusula, harita veya güvenilir konum bilgisiyle kontrol ederiz.

BİLGİ NOTU: Güneş gökyüzünde en yüksek konumdayken gölge en kısadır. Bu an her yerde saat 12.00 değildir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Krokiyi Okurum, Yolumu Bulurum

Kuşbakışı görünüm • Semboller • Yol tarifi

Kroki nedir?

Bir yerin **kuşbakışı görünümünün göz kararı küçültülerek** çizilmesine kroki denir. Kuşbakışı, bir yere yukarıdan bakıyormuş gibi görmektir. Krokide ölçekli haritadaki gibi kesin bir küçültme oranı kullanılmaz.

Krokiyi birlikte okuyalım

• Okul, evin **doğusundadır.**
• Park, evin **güneyindedir.**
• Kütüphane, okulun **güneyindedir.**
Evden okula gitmek için Çınar Caddesi boyunca doğuya ilerleriz. Yaya geçitlerini kullanır, trafik kurallarına uyarız.

Kroki çizerken

Önemli ve sabit yerleri seçeriz: okul, park, cadde, köprü. Bunları anlaşılır şekillerle gösterip adlarını yazarız. Yerlerin birbirine göre konumunu korur, **kuzey oku** ekleriz. Geçen araba ve yürüyen insan gibi yeri değişen varlıkları çizmemiz gerekmez.

BİLGİ NOTU: Kroki ayrıntılı bir resim olmak zorunda değildir; önemli olan yerlerin doğru konumda olmasıdır.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Çevremde Neler Var?

Doğal unsurlar • Beşerî unsurlar • Çevreyi koruma

Çevremizi tanıyalım

İçinde yaşadığımız ortama **çevre** denir. Çevremizde doğada oluşan unsurlar ile insanların yaptığı unsurlar birlikte bulunur.

Temsilî coğrafya çizimi

Doğal unsurlar

İnsanlar tarafından yapılmadan doğada oluşurlar.

Örnekler: Dağ, doğal göl, akarsu, deniz, kaya ve doğal orman.

Beşerî unsurlar

İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak için yaptığı unsurlardır.

Örnekler: Ev, okul, yol, köprü, baraj ve çocuk parkı.

Birlikte düşünelim

Bir akarsu **doğal**, üzerine yapılan köprü **beşerî** unsurdur. Doğal göl ile insanların baraj yaparak oluşturduğu göl aynı şekilde oluşmaz. Parkta ağaçlar bulunsa da düzenlenmiş çocuk parkı beşerî unsurdur.

İnsan ve çevre birbirini etkiler

İnsanlar ulaşım için yol, barınmak için ev yapar. Dağlık yerlerde yol yapmak zorlaşabilir; düz alanlarda tarım kolaylaşabilir. Çevreyi kullanırken suyu, toprağı ve bitki örtüsünü korumalı; atıkları doğaya bırakmamalıyız.

BİLGİ NOTU: Barajın gövdesi insan yapımıdır. Doğal bir akarsu üzerine inşa edilmiş olması bunu değiştirmez.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Yeryüzü Şekillerini Tanırım

Yükseklikler • Düzlükler • Sular • Kıyılar

Dağ ve ova

Dağ, çevresine göre belirgin biçimde yükselen yeryüzü şeklidir. **Ova**, geniş ve az eğimli düzlük alandır. Ovalar hem alçakta hem yüksekte bulunabilir. Ağrı Dağı ve Konya Ovası ülkemizden örneklerdir.

Akarsu ve göl

Akarsu, yeryüzünde bir yatak boyunca akan sudur. Dere, çay, ırmak ve nehir akarsular için kullanılan adlardır. **Göl**, karalar içindeki çukurluklarda biriken su kütlesidir. Kızılırmak akarsuya, Van Gölü göle örnektir.

Deniz, ada ve yarımada

Deniz, okyanuslarla bağlantılı geniş tuzlu su kütlesidir. **Ada**, her yanı suyla çevrili kara parçasıdır. **Yarımada** ise üç yanı suyla çevrili, bir yanı karaya bağlı alandır. Gökçeada bir adadır.

Başka hangi şekiller vardır?

Plato: Akarsuların vadilerle yardığı yüksek düzlük.
Vadi: Çoğunlukla akarsuların aşındırmasıyla oluşan uzun çukurluk.
Koy ve körfez: Denizlerin karanın içine doğru sokulduğu kıyı bölümleri. Körfezler genellikle koylardan daha büyüktür.

BİLGİ NOTU: Ada, göl içinde de bulunabilir. Adanın ayırt edici özelliği her yanının suyla çevrili olmasıdır.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Türkiye’nin Dağları ve Ovaları

Yüksek zirveler • Geniş düzlükler • Ülkemizden örnekler

Dağları yükseklikleriyle karşılaştıralım

Ağrı Dağı: 5.137 m. Türkiye’nin en yüksek dağıdır; ülkemizin doğusundadır.
Süphan Dağı: 4.058 m. Van Gölü’nün kuzeyinde yer alan yüksek bir volkanik dağdır.
Kaçkar Dağı: 3.937 m. Doğu Karadeniz’deki yüksek zirvelerdendir.
Bunlar seçilmiş örneklerdir; Türkiye’nin ilk üç dağı sıralaması değildir.

Geniş ve verimli ovalarımız

Konya Ovası: İç Anadolu’da geniş bir düzlük alanıdır. Tahıl tarımıyla tanınır.
Çukurova: Akdeniz kıyısında, Seyhan ve Ceyhan’ın taşıdığı malzemelerin de biriktiği geniş, verimli ovadır.
Bafra ve Çarşamba ovaları: Karadeniz kıyısındaki önemli delta ovalarıdır. Bafra Kızılırmak, Çarşamba Yeşilırmak ile ilişkilidir.

Ova demek deniz kenarı demek değildir

Ovaları genişlikleri ve yükseltileriyle tanıyabiliriz. Konya Ovası iç kesimdedir; Çukurova kıyıdadır. Ovalarda tarım yapılabilir; hangi ürünün yetişeceğini iklim ve su olanakları da etkiler.

Biraz düşünelim

Dağlık bir yerde yol yaparken tünel gerekebilir. Geniş bir ovada ise tarlalar daha geniş alanlara yayılabilir. **Yeryüzü şekilleri ulaşımı ve geçim faaliyetlerini etkiler.**

BİLGİ NOTU: Dağların yüksekliği deniz seviyesine göre ölçülür. 1 kilometre, 1.000 metredir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Türkiye’nin Nehirleri ve Platoları

Uzun akarsular • Yüksek düzlükler • Göller ve adalar

Yüksek plato ve akarsu vadisi • Temsilî çizim

Önemli akarsularımız

Kızılırmak: Yaklaşık 1.355 km’dir. Tamamı Türkiye sınırları içinde kalan en uzun akarsuyumuzdur; Karadeniz’e dökülür.
Fırat ve Dicle: Türkiye’den doğup başka ülkelere de uzanan büyük akarsulardır.
Sakarya ve Yeşilırmak: Karadeniz’e dökülen önemli akarsulardır.

Geniş platolarımız

Erzurum-Kars Platosu: Kuzeydoğudaki yüksek ve geniş plato alanıdır. Çayırları hayvancılık için önemlidir.
Cihanbeyli ve Obruk platoları: İç Anadolu’da geniş alan kaplar.
Taşeli Platosu: Akdeniz Bölgesi’nde, Toroslar üzerinde yer alır. Akarsularla parçalanmış bir yüzeye sahiptir.

Büyüklükleriyle öne çıkan iki örnek

Van Gölü: Yüzölçümü bakımından Türkiye’nin en büyük gölüdür.
Gökçeada: Türkiye’nin en büyük adasıdır; Ege Denizi’ndedir.
Dağı **yüksekliği**, nehri **uzunluğu**, gölü ve adayı **kapladığı alan** bakımından karşılaştırabiliriz.

BİLGİ NOTU: Bir akarsuyun uzunluğu, taşıdığı su miktarıyla aynı şey değildir. Karşılaştırma ölçütünü belirtmeliyiz.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Dünyanın Büyük Yer Şekilleri

Dağ • Plato • Ova • Nehir • Göl

Everest ve Himalayalar | Asya

Everest, yaklaşık 8.849 metre yüksekliğiyle deniz seviyesine göre dünyanın en yüksek zirvesidir. Himalaya Dağları'nda, Nepal ile Çin sınırında yer alır. Dağ sıraları, çok sayıda dağın bir arada uzanmasıyla oluşur.

Tibet Platosu | Asya

Çok geniş ve çok yüksek bir plato alanıdır. Ortalama yükseltisi **4.500 metrenin üzerindedir.** Bu nedenle "Dünyanın çatısı" olarak anılır. Plato yalnızca küçük bir tepenin düz üstü değildir; çok geniş bir bölge olabilir.

Batı Sibirya Ovası | Asya

Rusya'da yer alır. **Dünyanın en geniş düzlük alanlarından biridir.** Bir ovanın geniş olması, her yerinde aynı bitkilerin yetiştiği anlamına gelmez; iklim de önemlidir.

Amazon ve Nil | Güney Amerika ve Afrika

Amazon: Güney Amerika'dadır. Taşıdığı su miktarı bakımından dünyanın en büyük nehridir.
Nil: Afrika'dadır. Dünyanın en uzun nehirlerinden biridir; Akdeniz'e dökülür.
"En uzun" ve "en çok su taşıyan" aynı özellik değildir.

Büyük bir göl: Hazar | Avrupa ile Asya arasında

Hazar, adında "deniz" sözcüğü kullanılsa da okyanusa doğal bağlantısı olmayan kapalı bir su kütlesidir. **Yüzölçümü bakımından dünyanın en büyük gölü** olarak kabul edilir. Suyu tuzludur.

Karşılaştıralım

Ağrı Dağı ile Everest'i yükseklik bakımından; Kızılırmak ile Nil'i uzunluk bakımından karşılaştırırız. **Önce hangi özelliği karşılaştıracağımıza karar veririz.**

BİLGİ NOTU: Everest'in yüksekliği deniz seviyesine göredir; bir dağın tabanından ölçülen yükseklik farklı olabilir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Haritaların Dilini Öğrenirim

Fiziki harita • Siyasi harita • İşaretler ve renkler

Harita bize ne anlatır?

Yeryüzünün tamamının veya bir bölümünün kuşbakışı görünümünün **belirli bir oranda küçültülerek** düzlem üzerine çizilmesine harita denir. Haritayı okurken başlığına, yönüne ve **işaretler bölümüne (lejantına)** bakarız.

Fiziki haritalar

Dağ, ova, deniz ve akarsu gibi doğal özellikleri gösterir. Renkler, karalarda **deniz seviyesine göre yükseltiyi**; sularda derinliği anlamamıza yardımcı olur. Kesin değerler için haritanın renk anahtarı okunur.

Daha alçak → **Daha yüksek**

AKLIMDA KALSIN

Fiziki haritada yeşil renk “orman”, kahverengi renk yalnızca “dağ” demek değildir. **Renkler yükseltiyi gösterir.** Yüksek bir ova da sarı veya kahverengi tonlarında gösterilebilir. Deniz ve göller mavi tonlarla gösterilir.

Siyasi haritalar

Ülke, il gibi yönetim birimlerinin sınırlarını ve merkezlerini gösterir. Komşu illeri bulmak için siyasi haritaya bakabiliriz. Buradaki renkler, komşu alanları ayırt etmek içindir; **yükseltiyi göstermez.**

Hangi haritayı seçerim?

“Yaşadığım ilin komşuları hangileri?” → **Siyasi harita**
“Dağlar ve alçak alanlar nerede?” → **Fiziki harita**
“Sınıfımda kapı ile sıralar nerede?” → **Sınıf krokisi**

BİLGİ NOTU: Haritadaki renkleri anlamak için lejanta bakarız. Her haritanın renkleri aynı şeyi anlatmaz.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Hava Durumunu Gözlemlerim

Hava olayları • Meteoroloji • Hava durumu ve iklim

Bugün hava nasıl?

Bir yerde kısa sürede görülen hava koşullarına **hava durumu** denir. Hava güneşli, bulutlu, yağmurlu, karlı veya sisli olabilir. Sıcaklık ve rüzgâr da hava durumunun parçalarıdır. Hava gün içinde değişebilir.

Güneşli **Bulutlu** **Yağmurlu** **Karlı**

Tahminlerden yararlanırız

Hava olaylarını inceleyen bilim dalına **meteoroloji** denir. Meteoroloji Genel Müdürlüğü gözlemler ve ölçümler yaparak hava tahminleri hazırlar. Tahminler güncellenebilir.

Yağmur bekleniyorsa şemsiye alırız. Çiftçiler ve ulaşım çalışanları da işlerini planlarken hava tahminlerinden yararlanır.

Hava durumu ile iklim aynı değildir

Hava durumu: Kısa sürelidir. “Bugün Ankara’da yağmur var.”
İklim: Bir yerde uzun yıllar boyunca görülen genel hava özellikleridir. “Akdeniz kıyılarında yazlar genellikle sıcak ve kuraktır.”

Bir günün soğuk olması, o yerin ikliminin değiştiği anlamına gelmez.

Bir haftalık gözlem yapabilirim

Her gün aynı saatte havayı gözlemler; tarih, hava olayı ve sıcaklığı bir tabloya yazarım. Hangi günlerin yağışlı olduğunu karşılaştırırım. **Bir haftalık kayıt hava durumunu anlatır; iklimi belirlemek için yeterli değildir.**

BİLGİ NOTU: Bir haftalık hava gözlemi iklimi belirlemez. İklim, uzun yılların verileriyle anlaşılır.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Doğal Afetleri Tanırım

Deprem • Sel • Heyelan • Çığ • Tsunami

Doğa olayı ne zaman afete dönüşür?

Doğadaki olaylar can kaybına, yaralanmaya veya büyük zararlara yol açarak yaşamı ciddi biçimde aksattığında **afet** oluşabilir. Afetlerin hepsi insanların doğaya zarar vermesinden kaynaklanmaz. Doğru yerleşim ve hazırlık, zararları azaltır.

Deprem

Yer kabuğundaki ani hareketlerin oluşturduğu sarsıntıdır. Bir depremin tam zamanını önceden kesin olarak bilemeyiz. **Güvenli binalar ve hazırlık** önemlidir.

Sel

Suyun normalde kuru olan alanları kaplamasıdır. Şiddetli yağış ve hızlı kar erimesi sele yol açabilir. Dere yatakları yapılaşmaya açılmamalıdır. **Sel suyuna girmeyiz; karşıya geçmeye çalışmayız.** Yetişkinlerin ve yetkililerin yönlendirmesine uyarız.

Heyelan: Toprak kayması

Toprak ve kaya kütlelerinin yamaç boyunca kaymasıdır. Eğim ve yoğun yağış etkili olabilir. Riskli yamaçlara yapı yapılmamalı; arazi uzmanlarca incelenmelidir. Bitki örtüsünü korumak önemlidir; **her heyelanı yalnızca ağaç dikerek önleyemeyiz.**

Tsunami

Deniz tabanındaki büyük depremler veya su altı heyelanları, art arda gelen güçlü dalgalar oluşturabilir. Buna **tsunami** denir. Kıyıda güçlü ya da uzun bir deprem hissedersek sarsıntı bitince kıyıdan uzaklaşıp yüksek yerlere gideriz. Deniz aniden çekilirse yaklaşmayız; resmî uyarıları dinleriz.

Çığ

Biriken kar kütlesinin eğimli arazide hızla aşağı kaymasıdır. Çığ tehlikesi bulunan yamaçlarda yerleşimden ve tehlikeli güzergâhlardan kaçınılır. Uyarılar dikkate alınır.

AKLIMDA KALSIN

Tehlikeli bir yeri izlemek veya fotoğraf çekmek için yaklaşmayız. Afet sırasında ailemizin, öğretmenimizin ve görevlilerin yönlendirmesine uyarız.

BİLGİ NOTU: Doğa olayını her zaman durduramayız; hazırlık yaparak ve doğru yerleşimle zararları azaltabiliriz.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Türkiye’de Büyük Afetler

Geçmişten öğrenir, geleceğe hazırlanırız.

Bu örnekleri neden öğreniyoruz?

Türkiye’de çok ağır yıkıma ve can kaybına yol açan afetler arasında büyük depremler bulunur. Aşağıdaki olaylar bunlardan seçilmiş örneklerdir. **Can kaybı**, bir olayda hayatını kaybeden insanların sayısıdır.

6 Şubat 2023 | Kahramanmaraş merkezli depremler

Nerede? Pazarcık ve Elbistan merkezli depremler; Hatay, Adıyaman, Kahramanmaraş ve Malatya başta olmak üzere 11 ilde ağır etkiler oluşturdu.
Can kaybı: Türkiye’de resmî açıklamalara göre **53.537 kişi.** Bu sayı Suriye’deki kayıpları içermez.
Neden önemli? Cumhuriyet tarihimizin en ağır afetlerinden biridir. Çok sayıda bina, yol ve altyapı zarar gördü. [A1]

27 Aralık 1939 | Erzincan Depremi

Nerede? Erzincan ve çevresindeki geniş bir bölgede.
Can kaybı: TÜBİTAK’ın aktardığı kayda göre **32.968 kişi.**
Neden önemli? Türkiye’nin en çok can kaybına yol açan depremlerindendir. Kış koşulları yardım çalışmalarını da zorlaştırdı. [A2]

17 Ağustos 1999 | Marmara Depremi

Nerede? Merkez üssü Kocaeli-Gölcük çevresidir. Sakarya, Yalova ve İstanbul dâhil Marmara Bölgesi’nde etkili oldu.
Can kaybı: AFAD’ın “Türkiye’de Afetler” yayınına göre **17.480 kişi.**
Neden önemli? Nüfusun ve sanayinin yoğun olduğu bir bölge büyük zarar gördü. [A3]

Bu olaylardan ne öğrendik?

Güvenli binalar yapmak, zemini incelemek, eşyaları sabitlemek ve aile afet planı hazırlamak önemlidir. **Dayanışma ve düzenli tatbikatlar da hazırlığın parçasıdır.**

BİLGİ NOTU: Bu sayfadaki can kaybı sayıları belirtilen kurumların kayıtlarına dayanır; kaynaklara göre farklılık olabilir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Dünyadan Büyük Afet Örnekleri

Deprem • Şiddetli fırtına • Tsunami

“En yıkıcı” ne demektir?

Afetler; can kaybı, etkilenen alan veya maddi zarar bakımından karşılaştırılabilir. Bu ölçütler aynı değildir. Aşağıda **çok yüksek can kaybıyla bilinen** olaylardan örnekler vardır; bütün afetlerin kesin sıralaması değildir.

1556 | Şensi (Shaanxi) Depremi - Çin

Nerede? Çin’in Şensi bölgesi ve çevresinde.
Can kaybı: Tarihsel tahminlerde **yaklaşık 830.000 kişi** olarak aktarılır. Eski kayıtlar ve afetin sonrasındaki kayıplar nedeniyle sayı kesin değildir.
Tarihin en ölümcül depremlerinden biri olarak anılır. [A4]

12-13 Kasım 1970 | Bhola Siklonu

Nerede? Bugünkü Bangladeş’in Bengal Körfezi kıyılarında.
Can kaybı: Dünya Meteoroloji Örgütüne göre **tahminen 300.000-500.000 kişi.**
Siklon, çok güçlü dönen bir fırtınadır. Deniz suyunu kıyıya yığarak büyük su baskınlarına neden oldu. Bu olay, kayıtlardaki en ölümcül tropikal siklondur. [A5]

26 Aralık 2004 | Hint Okyanusu Depremi ve Tsunamisi

Nerede? Endonezya’nın Sumatra Adası açıklarında başlayan olay; Endonezya, Sri Lanka, Hindistan ve Tayland başta olmak üzere birçok ülkenin kıyılarını etkiledi.
Can kaybı: NOAA verilerinde **yaklaşık 228.000 kişi**; hayatını kaybedenler ile kayıp olup yaşamını yitirdiği kabul edilenlerin toplamıdır.
Kayıtlardaki en ölümcül tsunami olayıdır. [A6]

Erken uyarı ve hazırlık hayat kurtarır

Sağlam yapılar, güvenli yerleşim alanları, erken uyarılar ve zamanında tahliye afetlerin zararını azaltır. **Tahliye**, tehlikeli bir yerden güvenli bir yere geçmektir. Tsunamide ilk dalga geçince hemen kıyıya dönmeyiz.

BİLGİ NOTU: Tarihsel afetlerde sayılar tahmin olabilir. Sayıları ezberlemekten çok, hazırlığın önemini anlamalıyız.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Depreme Hazırlıklı Olurum

Önce hazırlan • Sarsıntıda korun • Sonra güvenle hareket et

Depremden önce

Ailemle iletişim ve buluşma planı yaparım. Dolaplar sabitlenir; güvenli yerler belirlenir. Okul tatbikatlarına katılırım. Toplanma alanımızı ailemle öğrenirim.

Ailemle acil durum çantası hazırlarım

Su, dayanıklı gıda, fener, pil, düdük, radyo, hijyen malzemeleri, örtü, ilk yardım malzemeleri ve gerekli ilaçlar hazırlanır. Aile üyelerinin özel ihtiyaçları düşünülür. Yetişkinler içerikleri ve son kullanma tarihlerini kontrol eder.

1 ÇÖK

Dizlerinin üzerine çök.

2 KAPAN

Başını ve enseni koru.

3 TUTUN

Sağlam desteğe tutun.

Sarsıntı sırasında

İçerideysem sağlam masa altında **Çök-Kapan-Tutun** uygularım. Pencerelerden uzak durur; merdivene, asansöre ve çıkışa koşmam. Sarsıntı bitene kadar korunurum. Dışarıdaysam binalardan ve elektrik hatlarından uzak açık alanda kalırım.

Sarsıntıdan sonra

Öğretmenimin veya ailemin yönlendirmesiyle güvenli yoldan çıkarım. Eşya almak için oyalanmam; hasarlı binaya girmem. Toplanma alanında görevlileri dinlerim. Artçı sarsıntılarda da kendimi korurum.

Yardım beklemem gerekirse

Enkaz altında çevremdeki ağır parçaları oynatmam. Tozdan korunmaya çalışır, düdükle veya bir yüzeye vurarak ses veririm. Gereksiz bağırarak enerjimi tüketmem. Ateş yakmam.

BİLGİ NOTU: Afet çantasının içeriği ailedeki bebek, yaşlı veya özel gereksinimli kişilere göre düzenlenir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Öğrendiklerimi Pekiştiriyorum

Önce kendin düşün, sonra açıklamaları oku.

1. Konum ve yön

Kuzey oku yukarıyı gösteren krokide okulun sağında hastane vardır. Hastane okulun hangi yönündedir?

2. Doğal mı, beşerî mi?

Bir akarsu üzerindeki köprüden geçiyoruz. Akarsu ve köprünün oluşumu arasındaki fark nedir?

3. Harita okuma

Fiziki haritada yeşil görünen her alanın orman olduğunu söyleyebilir miyiz? Neden?

4. Hava durumu ve iklim

“Yarın kar yağışı bekleniyor.” cümlesi hava durumunu mu, iklimi mi anlatır?

5. Güvenli davranış

Sınıfta deprem başladığında kapıya koşmak yerine ne yapmalıyız?

CEVAPLAR VE KISA AÇIKLAMALAR

1. Doğusundadır. **2.** Akarsu doğal, köprü insan yapımıdır.
3. Hayır. Fiziki haritada yeşil, alçak yükselti basamaklarını gösterir; bitki örtüsünü doğrudan anlatmaz.
4. Hava durumunu anlatır; kısa süreli bir tahmindir.
5. Sağlam sıra veya masa altında Çök-Kapan-Tutun uygular, sarsıntının bitmesini bekleriz.

BİLGİ NOTU: Bir bilgiyi ezberlemek kadar, günlük yaşamda hangi durumda kullanacağımızı bilmek de önemlidir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Kaynaklar ve Görsel Açıklaması

Öğretmen ve aileler için

Hazırlama notu

Ünite kapsamı, paylaşılan 3. ünite PDF’si temel alınarak genişletilmiştir. Metinler 4. sınıf düzeyinde yeniden yazılmıştır. Ayrıntılı manzara, mahalle ve hava çizimleri bu çalışma için yapay zekâ ile üretilmiştir; **temsilîdir, belirli bir yerin fotoğrafı veya ölçekli haritası değildir.**

Yön bulma: NASA • Kutup Yıldızı

Gölge yöntemi: Scouts South Africa • First Class

Türkiye: Kültür ve Turizm Bakanlığı • Ağrı Dağı

Türkiye: Kültür ve Turizm Bakanlığı • Konya coğrafyası

Türkiye: MEB • Yeryüzü şekilleri

Kızılırmak: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

Everest: Nepal Sivil Havacılık Kurumu

Tibet Platosu: NASA • Roof of the World

Batı Sibirya Ovası: NASA

Amazon ve Nil: NASA • Source of the Amazon River

Hazar Denizi: NASA

Hava durumu: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Güvenli davranış: AFAD • Deprem öncesi, anı ve sonrası

AFAD • Afet ve acil durum çantası

Kaynak adlarına tıklayarak ilgili sayfaları açabilirsiniz. Ölçüler yuvarlatılmış olabilir. Sayısal örnekler, büyüklük türlerini anlamak içindir; uzun sıralama listelerini ezberlemek amaçlanmamıştır.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

Afet Bilgilerinin Kaynakları

Öğretmen ve aileler için • Sayıların kapsamı

Sayıları nasıl okuyalım?

Afet kayıtları zamanla güncellenebilir. Tarihsel olaylarda kesin sayıya ulaşmak güçtür. Bu nedenle metinde **resmî sayı, tahmin ve kayıp kişilerin dâhil olduğu toplam** ayrı ayrı belirtilmiştir. “En yıkıcı” ifadesi için tek bir evrensel sıralama kullanılmamıştır.

A1 | 6 Şubat 2023: Resmî anma açıklaması (2026)

A2 | Erzincan: TÜBİTAK Bilim Genç

A3 | Marmara: AFAD, Türkiye’de Afetler

A4 | Şensi: USGS tarihsel tahmin (1981 raporu)

A5 | Bhola: Dünya Meteoroloji Örgütü

A6 | Hint Okyanusu: NOAA tarihsel tsunami verileri

Tsunami tanımı ve güvenli davranış: NOAA / NWS

Öğretmen için kısa not

2004 olayı için NOAA’nın verdiği 227.899 toplamı öğrenci metninde yaklaşık 228.000 olarak yuvarlanmıştır. Bu toplam, kayıp olup hayatını kaybettiği kabul edilenleri de kapsar. 1556 için 830.000 sayısı kesin bir güncel sayım değil, tarihsel tahmindir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026